

ZASKOCZENI PRZEZ ŁASKĘ

SOBOTA (PO POŁUDNIU) — 4 października

STUDIUM BIEŻĄCEGO TYGODNIA: Joz 2,1-21; Lb 14,1-12; Hbr 11,31; Wj 12,13; Joz 9,1-27; Ne 7,25.

TEKST PAMIĘCIOWY: „Przez wiarę nie zginęła nierządnicza Rahab wraz z nieposłusznymi, bo przyjęła przyjaźnię wywiadowców” (Hbr 11,31).

Każdy z nas niejednokrotnie zadawał sobie następujące pytanie:

— Dlaczego znowu to zrobiłem?

Nie tylko historia powszechna się powtarza — czyni to ludzkość w ogólności, ale i każdy z nas z osobna. Jakże często powtarzamy swoje błędy!

Izraelici otrzymali drugą szansę wejścia do Ziemi Obiecanej, a Jozue z całą powagą przyjął tę misję. Pierwszym krokiem ku realizacji tej misji było wyraźne zrozumienie tego, czemu Izraelici muszą stawić czoło. Jozue wysłał więc dwóch zwiadowców, by przynieśli mu istotne informacje o mającym być zdobytym kraju — systemie obrony, gotowości bojowej, zapasach wody oraz postawie ludności wobec przybyszów.

Niektórzy sądzą, że przyjęcie Bożej obietnicy dotyczącej Ziemi Obiecanej nie wymagało żadnego wysiłku ze strony Izraelitów. Jednak zapewnienie Bożego wsparcia nie umniejsza w niczym ludzkiej odpowiedzialności. Izraelici stanęli u granicy Kanaanu po raz drugi. Zatem ich oczekiwania były wielkie, jednak poprzednim razem, stanąwszy wobec podobnego wyzwania, ich przodkowie ponieśli fatalną klęskę.

W tym tygodniu przeanalizujemy dwie fascynujące historie opisane w *Księdze Jozuego* i zastanowimy się nad ich znaczeniem dla nas. Łaska Boża ma to do siebie, że zaskakuje nas na wiele sposobów.

Przeczytaj Joz 2,1 oraz Lb 13,1-2.25-28.33-14,12. Dlaczego Jozue rozpoczął realizację misji objęcia w posiadanie Ziemi Obiecanej od wysłania zwiadowców?

Miejsce, z którego wysłano zwiadowców, nazywane w niektórych angielskich przekładach Gajem Akacyjnym (NLT), po hebrajsku zostało nazwane Szittim. Przypomina nam ono o dwóch negatywnych wydarzeniach z dziejów Izraela.

Pierwsze z nich to oczywiście historia dwunastu zwiadowców (zob. 13. rozdział *Księgi Liczb*) składająca się mniej więcej z podobnych części, takich jak wysłanie zwiadowców, potajemne zlustrowanie przez nich terytorium wroga, powrót, sprawozdanie i oparta na nim decyzja.

Drugie wydarzenie związane z Szittim stanowi przykład najbardziej wyzywających i bałwochwalczych występków przeciwko przymierzcu ze strony Izraelitów, gdy za sprawą Bileama dopuścili się oni nierządu z Moabitkami i oddawali cześć ich bożkom (zob. Lb 25,1-3; 31,16). W tym kontekście nazwa Szittim tworzy niezwykle napięcie w oczekiwaniu na zakończenie całej historii. Czy będzie to następna porażka Izraelitów na granicy Ziemi Obiecanej? A może raczej przyniesie długo oczekiwane spełnienie praprawnej obietnicy?

Przeczytaj J 18,16-18.25-27; 21,15-19. Jakie podobieństwa dostrzegasz między drugą szansą daną Izraelitom jako narodowi a drugą szansą daną Piotrowi jako uczniowi Chrystusa?

Bóg jest Bogiem drugiej (i kolejnej) szansy. *Biblia* nazywa taką drugą (i kolejną) szansę *łaską*. Łaska to postawa Boga oferującego nam dobro, na które nie zasługujemy. *Biblia* jest pełna przykładów łaski i nauki o niej (por. Rz 5,2; Ef 2,8; Rz 11,6). Bóg łaskawie oferuje ludziom nowy początek (zob. Tt 2,11-14). Piotr doświadczył łaski i wzywał chrześcijan, by wzrastali w niej (zob. 2 P 3,18). Dobra nowina o łasce Boga jest taka, że otrzymujemy od Niego więcej niż drugą szansę. (Gdyby było inaczej, mielibyśmy poważny problem).

Pomyśl o doświadczeniu Izraelitów, którzy otrzymali drugą szansę wejścia do Kanaanu, oraz o łasce okazanej Piotrowi po tym, jak wyparł się Pana. Czego te przykłady uczą nas o tym, jak powinniśmy okazywać łaskawość tym, którzy jej potrzebują?

Przeczytaj Joz 2,2-11; Hbr 11,31; Jk 2,25. Co wersety te mówią o Rachab?

Istotnym elementem historii Rachab jest to, że skłamała ona, by chronić izraelskich zwiadowców. Rozważając ten fakt, musimy wziąć pod uwagę, iż żyła ona w społeczności zatwardziałych grzeszników, którzy z powodu upartego buntu wobec Boga zostali przez Niego osądzeni (zob. Rdz 15,16; Pwt 9,5; Kpł 18,25-28). Choć prawdą jest, że *Nowy Testament* chwali jej wiarę, to jednak uważne studium nowotestamentowych nawiązań do Rachab świadczy o tym, że nikt nie chwalił jej zupełnie bezkrytycznie ani nie usprawiedliwiał kłamstwa jako takiego.

W Hbr 11,31 Rachab spotyka się z uznaniem, gdyż postanowiła stanąć po stronie izraelskich zwiadowców, zamiast trzymać się swojej upadłej kultury. Jakub chwali Rachab, gdyż uratowała życie dwóch zwiadowców i udzieliła im wskazówek, jak mogą bezpiecznie wrócić do swoich. Wbrew zepsutej i upadłej kulturze, w jakiej żyła Rachab, a także wbrew jej niemoralnemu prowadzeniu się Bóg w swojej łaskawości dostrzegł w niej iskrę wiary i poprowadził ją ku zbawieniu. Bóg mógł posłużyć się nią, gdyż odpowiedziała ona wiarą na zaproszenie Jego łaski i zapragnęła należeć do Jego ludu. Nie znaczy to, rzecz jasna, że Bóg pochwalał wszystko, co Rachab do tej pory czyniła! Godna uznania jest jej odwaga, śmiałość w wierze, gotowość ratowania tych, którzy służyli Bogu, oraz opowiedzenie się po stronie prawdziwego Boga przeciwko grzechowi i złu.

Gdy Rachab rozważyła to, co usłyszała o dokonaniach Boga Izraelitów, oświadczyła: — „Pan, Bóg wasz, jest Bogiem w górze na niebie i w dole na ziemi” (Joz 2,11).

To zdumiewające, że ta Kananejka uznała, iż Jahwe jest jedynym Bogiem zarówno w niebie, jak i na ziemi, a przecież wychowała się w środowisku, w którym wielobóstwo było normą, a poszczególnym bożkom przypisywano ściśle określone sfery panowania i działania.

Wyrażenie użyte przez Rachab występuje zazwyczaj w kontekście wyłącznego oddawania czci prawdziwemu Bogu jako Stwórcy Wszystkiego (zob. Wj 20,4; Pwt 4,39; 5,8). Jej słowa są świadectwem przemyślanego i świadomego wyboru, by uznać Boga Izraelitów jako jedynego prawdziwego Boga. Jej wyznanie świadczy o tym, że rozumiała ona ściśle powiązanie między panowaniem Boga a Jego sądem nad mieszkańcami Jerycha.

W swoim moralnym wyborze uznała ona fakt, iż w świetle sądu dokonanego przez Jahwe istnieją tylko dwie możliwości do wyboru: albo trwać w buncie przeciwko Niemu i zostać unicestwionym, albo z wiarą podporządkować się Bogu. Wybierając Boga Izraelitów, Rachab stała się przykładem tego, co mogło być udziałem wszystkich mieszkańców Jerycha, gdyby przyjęli Boże miłosierdzie.

Jak historia Rachab uświadamia nam, że musimy być całkowicie lojalni wobec Boga?

Przeczytaj Joz 2,12-21 oraz Wj 12,13.22-23. Jak wersety z *Księgi Wyjścia* pomagają ci zrozumieć umowę zawartą między zwiadowcami i Rachab?

Umowa Rachab ze zwiadowcami jest bardzo prosta — życie za życie i przysługa za przysługę. Hebrajskie słowo *chesed*, przetłumaczone jako *łaska* (zob. Joz 2,12), ma wiele znaczeń i trudno je oddać jednym słowem w innych językach. Dotyczy przede wszystkim lojalności wobec przymierza, ale zawiera także znaczenie wierności, miłosierdzia, życzliwości i dobroci.

Słowa Rachab przywodzą na myśl Pwt 7,12, gdzie sam Jahwe przysięga dotrzymać swojej obietnicy *chesed* wobec Izraela:

— „Za to zaś, że będziecie słuchać tych praw i przestrzegać ich oraz je spełniać, Pan, Bóg twój, dochowa ci przymierza i obietnicy łaski [hebr. *chesed*], które przysiągł twoim ojcom”.

Ciekawe jest to, że ten sam 7. rozdział *Księgi Powtórzonego Prawa* opisuje obłożenie Kananeczyków klątwą (hebr. *cherem*). Ale oto Rachab, Kananiejka, na której ciążył ów wyrok, przyjęła przez wiarę obietnice dane Izraelitom i w wyniku tego została ocalona.

Obrazem, który nieuchronnie nasuwa się w związku z umową Rachab ze zwiadowcami, jest obraz Paschy poprzedzającej wyjście Izraelitów z Egiptu. Wówczas Izraelici mieli zapewnić sobie ochronę przez pozostanie w domach oznaczonych krwią ofiarnych baranków.

— „A krew ta będzie dla was znakiem na domach, gdzie będziecie. Gdy ujrzę krew, ominę was, i nie dotknie was zgubna plaga, gdy uderzę ziemię egipską” (Wj 12,13; zob. także Wj 12,22-23).

„Przez posłuszeństwo ludzie mieli dać dowód swej wiary. Tak samo wszyscy, którzy mają nadzieję, że będą zbawieni przez zasługi krwi Chrystusa, powinni uświadamiać sobie, że sami też mają coś do zrobienia, by uzyskać zbawienie. Choć jedynie Chrystus może odkupić nas od kary za przestępstwo, to jednak my musimy odwrócić się od grzechu i zwrócić się ku posłuszeństwu. Człowiek jest zbawiony przez wiarę, a nie z uczynków, ale jego wiara musi być ukazana w czynach”⁶.

W tym przypadku krew była znakiem, który uratował Izraelitów przed Bożym aniołem zagłady. Jak Bóg oszczędził życie Izraelitów podczas ostatniej plagi w Egipcie, tak Izraelici mieli ocalić Rachab i jej rodzinę podczas zniszczenia Jerycha.

Jakie mocne ewangeliczne przesłanie znajdujemy w tych dwóch historiach? Czego uczą nas one o ewangelii?

⁶ Ellen G. White, *Wybrańcy Boga*, wyd. 2, Warszawa 2018, s. 198.

Przeczytaj Joz 9,1-20. Jakie podobieństwa i różnice występują między historią Rachab a historią Gibeonitów? Dlaczego są one istotne?

9. rozdział *Księgi Jozuego* zaczyna się od informacji, że pięciu kananejskich królów panujących w niewielkich miastach-państwach zawiązało koalicję przeciwko Izraelitom. Jednak mieszkańcy Gibeonu postanowili zawrzeć przymierze z Izraelem.

Aby skłonić Izraelitów do zawarcia przymierza, Gibeonici uciekli się do podstępu, udając, że przybyli z daleka. Według Pwt 20,10-18 Bóg dokonał rozróżnienia między Kananejczykami a ludami mieszkającymi poza granicami Ziemi Obiecanej.

Hebrajskie słowo przetłumaczone w anglojęzycznych przekładach *Biblii* jako *chyttrze czy sprytnie/zmyślnie/przebiegle*, a w *Biblii warszawskiej* jako *podstęp* (zob. Joz 9,4), może mieć pozytywne znaczenie, wskazujące roztropność i mądrość (zob. Prz 1,4; 8,5.12), albo negatywne, wskazujące na przestępcze zamiary (zob. Wj 21,14; 1 Sm 23,22; Ps 83,4). W przypadku Gibeonitów ich zwodniczy postępek nie miał złośliwego charakteru, ale był podyktowany chęcią zapewnienia sobie bezpieczeństwa.

Argumentacja Gibeonitów wyraźnie przypomina tę, jaką posłużyła się Rachab. Oni także uznali moc Boga Izraelitów oraz zrozumieli, że powodzenie Izraela nie jest jedynie wynikiem ludzkich dokonań. W przeciwieństwie do innych Kananejczyków nie zbuntowali się przeciwko planowi Jahwe, by oddać kraj Izraelitom, ale przyznali, że to sam Pan wygnał narody przed Izraelem. Wieści o wyjściu Izraelitów z Egiptu i ich zwycięstwie nad Sychonem i Ogiem skłoniły zarówno Rachab, jak i Gibeonitów do zawarcia przymierza z Izraelitami. Jednak zamiast postąpić jak Rachab, która otwarcie wyznała pragnienie służenia Bogu Izraela, nieufni Gibeonici uciekli się do podstępu.

Prawo Mojżeszowe przewidywało w takich sytuacji możliwość zasięgnięcia rady Bożej (zob. Lb 27,16-21). Gdyby Jozue zapytał Pana o radę, uniknąłby zwiedzenia ze strony Gibeonitów.

Zasadniczym obowiązkiem przywódcy teokratycznej społeczności, w tym także chrześcijańskiego przywódcy, jest dążenie do poznania woli Boga (zob. 1 Krn 28,9; 2 Krn 15,2; 18,4; 20,4). Zaniedbując ten obowiązek, Izraelici narazili się na złamanie zasadniczego warunku podboju kraju albo na niedotrzymanie ślubowania na imię Pana. Jedno i drugie było nie do przyjęcia.

Jak często zdarzyło ci się stawać wobec wyboru mniejszego zła, gdy wydawało się, że cokolwiek wybierzesz, będziesz musiał sprzeciwić się jakiejś biblijnej zasadzie?

Przeczytaj Joz 9,21-27. Jak rozwiązanie zaproponowane przez Jozuego jest przykładem pogodzenia sprawiedliwości z łaską?

Nawet gdyby Izraelici chcieli zaatakować Gibeonitów, to nie mogli tego uczynić ze względu na przyrzeczenie dane przez przywódców. Przywódcy izraelscy kierowali się zasadą, że przyrzeczenie, o ile nie wiąże się z czynieniem zła czy przestępczym zamiarem (zob. Sdz 11,29-40), jest obowiązujące, nawet jeśli zostało dane na własną szkodę.

W czasach starotestamentowych roztropność w składaniu przyrzeczeń oraz dotrzymywanie złożonych przyrzeczeń były postrzegane jako zalety ludzi pobożnych (zob. Ps 15,4; 24,4; Koh 5,1.5). Gdy przyrzeczenie było dane na imię Pana, Boga Izraela, przywódcy nie mogli go odwołać.

W wyniku uroczystego przyrzeczenia danego przez przywódców Izraela los Izraelitów został nierozzerwalnie spleciony z losem Gibeonitów. Zaopatrując dom Boży w drewno i wodę (zob. Joz 9,23), Gibeonici stali się nieodłączną częścią izraelskiej społeczności wiary. Odpowiedź Jozuego, w przeciwieństwie do werdyktu przywódców nakazującego Gibeonitom służbę „dla całego zboru” (Joz 9,21), zmieniła przekleństwo w potencjalne błogosławieństwo dla Gibeonitów (por. 2 Sm 6,11).

Dalsza historia Gibeonu świadczy o wysokich religijnych przywilejach, jakimi cieszyli się mieszkańcy miasta, jak również lojalności Gibeonitów wobec ludu Bożego. Przyrzeczenie dane Izraelitom było dotrzymywane przez następne pokolenia, a gdy Izraelici wrócili z niewoli babilońskiej, Gibeonici byli wśród tych, którzy uczestniczyli w odbudowie Jerozolimy (zob. Ne 7,25). Dzięki łasce Bożej ich postępowanie przyniosło pozytywne rezultaty sięgające w wieczność.

Co mogło się wydarzyć, gdyby Gibeonici ujawnili swoją tożsamość i zdali się na miłosierdzie Boga, jak uczyniła to Rachab? Nie wiemy tego, ale nie możemy wykluczyć możliwości, iż nawet radząc się Boga, Izraelici uzyskaliby przychylnę dla Gibeonitów wskazanie, a Gibeonici staliby się pełnoprawnymi członkami ludu Bożego. Bożym celem nie jest karanie grzeszników, ale doprowadzenie ich do skruchy i okazanie im miłosierdzia (por. Ez 18,23; 33,11). Wybieg zastosowany przez Gibeonitów należy postrzegać jako uciekanie się do Bożego miłosierdzia zgodnie ze zrozumieniem dobrego i sprawiedliwego charakteru Boga. Ci Kananejczycy, których spotkała zagłada, sami wybrali taki los wskutek braku skruchy i upartego przeciwstawiania się Bożym zamierzeniom (zob. Rdz 15,16). Pan uszanował fakt, iż Gibeonici uznali Jego panowanie i okazali gotowość porzucenia bałwochwalstwa, by oddawać cześć wyłącznie prawdziwemu Bogu.

DO DALSZEGO STUDIUM

Po przedstawieniu historii Rachab i zwiadowców *Stary Testament* milczy o niej, aż pojawia się ona dopiero w genealogii Jezusa. Otóż Rachab została żoną Salmona z plemienia Judy, przodka Boaza, męża innej słynnej kobiety w tej samej genealogii — Rut (zob. Mt 1,5; por. Rt 4,13.21). Dzięki swej wierze w Boga prostytutka z Jerycha, skazana na zagładę, stała się znaczącym elementem w genealogii króla Dawida i samego Mesjasza. Oto czego Bóg jest w stanie dokonać przez wiarę, nawet jeśli wiara ta jest mała jak ziarno gorczycy (zob. Mt 17,20; Łk 17,6).

„Jej [Rachab] nawrócenie nie było odosobnionym przypadkiem miłosierdzia Bożego okazanego bałwochwalcom, którzy uznali autorytet Pana. W Kanaanie liczny lud, Gibeonici, porzucił pogaństwo i połączył się z Izraelem, również przyjmując błogosławieństwa płynące z przymierza.

Bóg nie uznaje żadnych przywilejów ze względu na narodowość, rasę czy warstwę społeczną. On jest Stwórcą Całej Ludzkości. Wszyscy ludzie są rodziną ze względu na stworzenie i jednością poprzez odkupienie. Chrystus przyszedł między innymi po to, by zburzyć wszelkie mury podziałów i otworzyć dziedzińce świątyni, aby każdy miał wolny dostęp do Boga. Jego miłość jest tak szeroka, głęboka i pełna, iż przenika wszystko. Uwalnia z sidła szatana tych, którzy zostali zwiedzieni przez jego kłamstwa, i umieszcza ich w pobliżu tronu Bożego — tronu zwieńczonego tęczą obietnicy. W Jezusie nie ma Żyda ani Greka, niewolnika ani wolnego⁷.

PYTANIA DO DYSKUSJI

1. Podczas wspólnego studium *Pisma Świętego* omówcie kwestię drugiej (i kolejnej) szansy oraz to, jak powinniśmy dawać kolejne szanse innym ludziom. Z drugiej strony, jak powinniśmy zachowywać ostrożność, by nie nadużywać takich szans? Pomyśl, na przykład, o kobiecie, która jest ofiarą przemocy domowej. Czy powinna ona bez końca przebaczać, jeśli sprawca przemocy nie zamierza zmienić swojego postępowania? Jak możemy zachować równowagę między dawaniem kolejnych szans a wyciąganiem konsekwencji z postępowania ludzi?

2. Podczas wspólnego studium *Pisma Świętego* omówcie przykład Rachab jako wzór wiary. Jak możemy docenić otwartość ludzi wobec Boga, nawet jeśli ich dotychczasowy sposób życia był daleki od biblijnego ideału? Jak możemy docenić ich wiarę, nie pochwalając niewłaściwych praktyk, które były ich udziałem?

3. Jozue zdołał w praktyczny sposób pogodzić sprawiedliwość z łaską, by rozwiązać problem powstały wskutek podstępu Gibeonitów oraz zaniedbania ze strony Izraelitów, którzy nie poprosili Boga o radę. Pomyśl o problemach w twoim życiu, których rozwiązanie wymaga sprawiedliwości i łaski. W jaki praktyczny sposób możesz połączyć te dwie wartości?

⁷ Ellen G. White, *Prorocy i królowie*, wyd. 5, Warszawa 2018, s. 206. Przeczytaj także środkową część rozdziału *Przejdźcie przez Jordan*, w: *Wybrańcy Boga*, wyd. 2, Warszawa 2018, s. 359-360.